

IDR

Romanian Diplomatic Institute

MINISTERUL AFACERILOR EXTERNE

POLICY BRIEF nr. 83/2025

Formatele de cooperare trilaterală ale României

Alexandru Ionuț Drăgulin

Formatele de cooperare trilaterală ale României¹

Alexandru Ionuț Drăgulin²

Analist

Institutul Diplomatic Român

ABSTRACT: Secțiunea de Afaceri Externe a Programului de guvernare al actualului Executiv, aplicabil din 23 iunie 2025, prevede „întărirea formatelor trilaterale, cu precădere trilaterala România – Republica Moldova – Ucraina și trilaterala România – Polonia – Turcia”. Aceste formate sunt avantajoase prin prisma oportunităților de aprofundare a interconectivității regionale în domenii și servicii strategice, precum transporturi, energie, comerț, securitate cibernetică, siguranța transfrontalieră și protecția minorităților naționale. Contextual, războiul din Ucraina a transformat radical climatul de securitate din Europa, determinând reșezarea relațiilor dintre state și implicit a formatelor de cooperare regională, urmărind fie noi obiective și interese, fie continuarea îndeplinirii celor deja existente. Poziția geostrategică a României a constituit întotdeauna unul dintre criteriile fundamentale în formularea politicii externe. În prezent, România nu este doar un spațiu de interferență culturală, ci în primul rând trebuie conceptualizată ca avanpost al UE și NATO în Estul Europei, având deopotrivă avantaje și responsabilități. Implicațiile (consecințele) poziției geostrategice sunt un determinant de bază în constituirea formatelor trilaterale ale României.

CUVINTE CHEIE: cooperare trilaterală, România, Ucraina, Republica Moldova, Polonia, Turcia.

¹ Această publicație se bazează exclusiv pe surse deschise. Opiniile exprimate aparțin în întregime autorului și nu reflectă neapărat poziția instituției.

² alexandru.dragulin@idr.ro

INTRODUCERE

Secțiunea de Afaceri Externe a Programului de guvernare al actualului Executiv, aplicabil din 23 iunie 2025, prevede „întărirea formatelor trilaterale, cu precădere trilaterala România – Republica Moldova – Ucraina și trilaterala România – Polonia – Turcia”. Aceste formate sunt avantajoase prin prisma oportunităților de aprofundare a interconectivității regionale în domenii și servicii strategice, precum transporturi, energie, comerț, securitate cibernetică, siguranța transfrontalieră și protecția minorităților naționale. Contextual, războiul din Ucraina a transformat radical climatul de securitate din Europa, determinând reșezarea relațiilor dintre state și implicit a formatelor de cooperare regională, urmărind fie noi obiective și interese, fie continuarea îndeplinirii celor deja existente.

Poziția geostrategică a României a constituit întotdeauna unul dintre criteriile fundamentale în formularea politicii externe. În prezent, România nu este doar un spațiu de interferență culturală, ci în primul rând trebuie conceptualizată ca avanpost al UE și NATO în Estul Europei, având deopotrivă avantaje și responsabilități. Implicațiile (consecințele) poziției geostrategice sunt un determinant de bază în constituirea formatelor trilaterale ale României.

ROMÂNIA–REPUBLICA MOLDOVA–UCRAINA

Țară aflată la periferia Uniunii Europene și NATO, România are graniță cu Ucraina în lungime de 649,4 km și împarte cu Republica Moldova cea mai mare parte din frontiera estică – 681,3 km.

Trilaterala România – Republica Moldova – Ucraina a fost creată la inițiativa României pentru a răspunde obiectivelor comune de politică regională, dar în egală măsură pentru ca fiecare participant să își maximizeze interesele prin cooperare cu celelalte state în noul context generat de agresiunea militară rusă. Cele trei țări urmăresc o integrare avansată în rețelele comerciale, de transport, energetice, educaționale din Europa. România și-a asumat rolul de furnizor de expertiză și de conector logistic al Ucrainei și Republicii Moldova cu țările central-europene și vestice.

Reuniuni ale trilateralei la nivel de miniștri de externe au avut loc în datele de: 15 septembrie 2022 – Odesa, 13 aprilie 2023 – București, 15 iulie 2024 – Chișinău, 8 august 2025 – Cernăuți.

În septembrie 2022 a avut loc lansarea trilateralei, prima temă majoră de discuție fiind conectivitatea energetică a Ucrainei și Republicii Moldova la rețelele Uniunii Europene ([Calea Europeană](#), 2022). Comunicatul comun adoptat de participanți condamnă agresiunea militară rusă asupra Ucrainei, susține prevalența dreptului internațional în raport cu revizionismul teritorial al Moscovei și planifică acțiuni diplomatice în sprijinul Ucrainei pentru refacerea integrității frontierelor ([Calea Europeană](#), 2022).

În cadrul celei de-a doua reuniuni a trilateralei, pe tema securității regionale și găzduită de ministrul de externe Bogdan Aurescu la București, a fost semnată o Declarație Comună care sublinia „angajamentul pentru suveranitatea, integritatea teritorială, independența Republicii Moldova și Ucrainei în granițele recunoscute la nivel internațional. De asemenea, reiterează faptul că Marea Neagră reprezintă o regiune importantă de interes strategic pentru securitatea nu doar a regiunii, ci și a spațiului euroatlantic, în ansamblul său” ([Ministerul Afacerilor Externe](#) al României, 2023). Așadar, România susține atributele de bază ale existenței unui stat: integritatea teritorială, inviolabilitatea frontierelor, independența, suveranitatea și o administrație publică funcțională.

Declarația comună prevedea aprofundarea relațiilor trilaterale în domenii strategice precum cel „politic, cât și în cel economic, de infrastructură, apărare, securitate, cultură și consemnează faptul evident că avem viziuni similare cu privire la o Mare Neagră care să fie stabilă și sigură. Ne exprimăm, de asemenea, dorința ca cooperarea noastră să se întărească, inclusiv în ceea ce privește combaterea efectelor războiului Rusiei împotriva Ucrainei, cât și în ceea ce privește combaterea propagandei ruse, a dezinformării și în ceea ce privește întărirea rezilienței noastre”. Alte subiecte discutate au fost: crearea unui regim de sancțiuni dedicat combaterii destabilizării și atacurilor la adresa ordinii constituționale a Republicii Moldova, dosarul transnistrean, reziliența Ucrainei și Republicii Moldova sub „umbrela” UE și NATO ([Ministerul Afacerilor Externe](#) al României, 2023).

Reuniunea de la Chișinău din iulie 2024 a pus pe tapet teme energetice, de modernizare a infrastructurii și de combatere a dezinformării. S-au discutat proiecte energetice aflate în derulare ce vor contribui la conectarea piețelor de energie și la creșterea producției de curent electric în regiune. De asemenea, discuțiile trilaterale au vizat proiecte de dezvoltare în comun

a unei infrastructuri de transport moderne, rezistente și durabile ([Ministerul Afacerilor Externe](#) al Republicii Moldova, 2024).

La cea mai recentă reuniune care a avut loc la Cernăuți în august 2025, participanții au subliniat importanța capitalizării investițiilor realizate în domeniul conectivității transfrontaliere, precum și al utilizării oportunităților economice viitoare ([Ministerul Afacerilor Externe](#) al României, 2025a). Au fost evidențiate progresele realizate de cele două țări candidate la aderarea europeană, împreună cu angajamentele României în sprijinul îndeplinirii acestui obiectiv. Relațiile comerciale sunt considerate un mijloc de accelerare a integrării europene, atât Republica Moldova cât și Ucraina având Acorduri de Liber Schimb cu Uniunea Europeană. Perioada post-2022 a adus o consolidare a comerțului cu UE datorită „coridoarelor de solidaritate”, alternativă concepută pentru a eluda blocajul Moscovei asupra mijloacelor logistice de transport naval al bunurilor. România, datorită frontierei directe cu cele două state, este un participant esențial la acest proiect, în primul rând prin asigurarea securității transportului cerealelor ucrainene prin portul Constanța. Această inițiativă este nu numai un răspuns al trilateralei la acțiunile coercitive ale Kremlinului, dar reprezintă de asemenea un catalizator al integrării în piața unică europeană pentru cele două țări ([Calea Europeană](#), 2024a).

De asemenea, România oferă sprijin Republicii Moldova pentru asigurarea necesarului de energie electrică, în condițiile în care capacitățile sale de producție se află în Transnistria, iar cooperarea cu autoritățile din regiune se realizează cu dificultate. La 16 martie 2022, ca urmare a războiului din Ucraina, s-a realizat de urgență conectarea sistemelor electroenergetice din Ucraina și Republica Moldova cu Sistemul Energetic Continental European (ENTSO-E). Acțiunea a fost coordonată de Moldelectrica, Ukrenergo și operatorii de sistem de transport membri ai ENTSO-E, marcând astfel un moment crucial în procesul de integrare tehnică și operațională a Republicii Moldova în rețeaua energetică europeană. Un element strategic esențial în tranziția completă către sistemul de distribuție continental european îl constituie dezvoltarea și consolidarea interconexiunilor transfrontaliere cu România, care asigură atât integrarea tehnică, cât și accesul direct la piața energetică europeană ([Energy Analytical Studies](#), 2025).

În ce privește protecția minorității române din Ucraina, Rada Ucraineană a adoptat, la 5 decembrie 2025, legea prin care limba română este inclusă pe lista limbilor protejate în această țară. În același timp, așa-zisa limbă moldovenească – un vechi instrument de influență sovietică – și-a pierdut acest statut. Reprezentanții românilor din Ucraina atrag însă atenția că este

necesară menținerea cursurilor de limba română, în special în regiunea Odesa ([Europa Liberă România](#), 2025).

ROMÂNIA-POLONIA-TURCIA

Cooperarea dintre România, Polonia și Turcia este constantă, periodic având loc reuniuni la nivel ministerial în cadrul cărora se face evaluarea progreselor. Primul summit al Trilateralei România-Polonia-Turcia a avut loc la inițiativa României, la nivel de secretar de stat pentru afaceri strategice, în mai 2012, în marja Summit-ului NATO de la Chicago. Crearea acestui format a avut în vedere importanța cooperării aprofundate a celor trei state pe teme de interes comun, cu precădere în domeniul securității, fiind dedicat coordonării în interiorul Alianței Nord-Atlantice.

În iunie 2024, la reuniunea trilateralei la nivelul miniștrilor de externe, ministrul român Luminița Odobescu a reafirmat necesitatea relației strânse cu partenerii Alianței, indiferent de măsura în care aceștia sunt afectați de războiul declanșat de Rusia asupra Ucrainei. A insistat pe susținerea parcursului european al Ucrainei și al Republicii Moldova, precum și pe utilizarea eficientă a tuturor instrumentelor europene existente ([Calea Europeană](#), 2024b).

ROMÂNIA-BULGARIA-TURCIA

Cooperarea a debutat la inițiativa Bulgariei (iunie 1997), iar prima întâlnire la nivel înalt a avut loc la Varna, la 3 octombrie 1997. Dimensiunile de cooperare sunt: politică, de securitate și economică.

Dimensiunea politică este evidențiată prin interesele convergente și voința de a contribui la dezvoltarea și întărirea cooperării, bunei vecinătăți și a democrației în regiune;

Dimensiunea de securitate se concretizează prin colaborarea în domeniile combaterii crimei organizate, a traficului ilegal cu arme, droguri, persoane etc. Pentru atingerea acestor obiective, au fost semnate o serie de documente relevante: Acordul de cooperare între guvernele celor trei țări privind combaterea terorismului, corupției, traficului ilicit și spălării banilor (Antalya, 17 aprilie 1998), urmat de Protocolul privind cooperarea pentru acordarea de asistență în situații de urgențe umanitare (Ceșme, Turcia, 15 mai 2002) – [Ministerul Afacerilor Externe al României](#), 2025b.

Dimensiunea economică se axează pe intensificarea cooperării în domeniul infrastructurilor de transport și energetice, al schimburilor economice și comerciale și dezvoltarea colaborării în domeniul turismului. La 11 iulie 1998, la Sofia a avut loc reuniunea trilateralei la nivelul prim-miniștrilor, iar la 12 martie 1999, a fost semnat, la Sinaia, Acordul trilateral de cooperare în domeniul turismului.

România a fost gazda celui de-al VI-lea Summit în perioada 3-4 iunie 2003, la Neptun. Cu această ocazie, a fost adoptată Declarația comună care a reconfirmat importanța și viabilitatea dialogului politic la nivel înalt în format trilateral atât pentru cooperarea dintre România-Bulgaria și Turcia, cât și pentru stabilitatea și securitatea Europei de Sud Est.

Dimensiunea de securitate a trilateralei a devenit prioritară după invazia rusă. Pe 11 ianuarie 2024, în cadrul unei ceremonii oficiale la Istanbul, România, Bulgaria și Turcia au semnat Memorandumul pentru constituirea formatului de cooperare MCM Black Sea ((Mine Counter-Measures Task Group Black Sea). Scopul său este detectarea și eliminarea minelor din Marea Neagră, asigurând siguranța navigației. Înțelegerea este pusă în aplicare începând de la 1 iulie 2024 ([Defense Romania](#), 2024). Din cauza agresiunii Federației Ruse împotriva Ucrainei, amenințarea minelor în derivă instalate de ambele state s-a amplificat, afectând siguranța navigației și a populației, așa cum au demonstrat numeroasele incidente înregistrate în Marea Neagră, în apropierea granițelor României ([Defense Romania](#), 2024). Este primul acord de acest tip încheiat după desființarea Uniunii Sovietice în 1991, din care nu face parte Federația Rusă.

Forțele Navale Române au în responsabilitate 30.000 de km² – ape teritoriale, zona contiguă (fâșia de mare adiacentă mării teritoriale care se întinde spre largul mării până la distanța de 24 mile marine) și zona economică exclusivă ([Curs de Guvernare](#), 2024).

Alte formate de cooperare trilaterală, care au funcționat începând cu anii 1990, dar în prezent au o importanță secundară, sunt:

România – Bulgaria – Grecia: lansată la 26 august 1995, printr-o întâlnire la nivel de miniștri de externe, la Ioannina (Grecia). Acest tip de cooperare a funcționat preponderent la nivelul șefilor de stat sau de guvern. Obiective și domenii de cooperare: dimensiunea politică prin dialogul privind evoluțiile în plan regional; dimensiunea economică prin cooperare în domeniul infrastructurii de transport și energetice; dimensiunea de stabilitate regională, combaterea migrației ilegale, a traficului de droguri și a crimei organizate; cooperarea în

domeniul afacerilor interne – la 8 septembrie 1998, la Sofia a fost semnat Protocolul între Guvernele României, Bulgariei și Greciei privind cooperarea în combaterea criminalității transfrontaliere; răspuns comun în cazuri de urgență la calamități naturale.

România – Ungaria – Serbia: a fost lansată printr-o întâlnire la nivelul miniștrilor afacerilor externe din cele trei state (Belgrad, 30 mai 2003). Obiectivele și domeniile de cooperare vizează: transferul de experiență și know-how, atât pe palier guvernamental și parlamentar, cât și la nivel local; identificarea unor aspecte specifice celor trei țări în managementul și controlul frontierei, prin inițierea de planuri și acțiuni comune; punerea în funcțiune, prin eforturi comune, a punctului de frontieră de la Beba Veche (Triplex Confinium), ca model de cooperare în materie de control al granițelor.

România – Italia – Serbia: funcționează în cadrul Inițiativei Central-Europene începând cu anul 2002, având ca obiectiv cooperarea economică dintre cele trei state.

România – Ucraina – Polonia: inițiativa creării trilateralei aparține părții române, iar lansarea a avut loc la București, la 26 noiembrie 1997, cu ocazia întâlnirii celor trei șefi de stat. Cooperarea în acest format urmărește: consolidarea dialogului pe palierele politic și economic; realizarea unor proiecte de infrastructură, în special în transporturi (rutiere); combaterea crimei organizate, a traficului ilegal de substanțe interzise și a migrației ilegale.

România – Bulgaria – Serbia: cooperarea trilaterală se desfășoară în principal în cadrul Asociației „Dunărea 21”. Se urmărește rezolvarea unor probleme comune cu care se confruntă aceste zone situate la distanță mare de centrele administrative, lipsite de infrastructura economică și de transport, dependente de agricultură, cu un nivel scăzut al dezvoltării economice și cu o rată ridicată a șomajului. Întâlniri ale trilateralei au avut loc la Vidin în 2002 (consolidarea colaborării transfrontaliere româno-bulgare) și Calafat în 2004 (a fost semnată o Declarație comună care încurajează dezvoltarea cooperării transfrontaliere și s-au propus noi domenii de cooperare).

BIBLIOGRAFIE

Calea Europeană (2022). A fost lansată, la Odesa, trilaterală România – Republica Moldova – Ucraina la nivelul miniștrilor de externe: Bucureștiul va sprijini Chișinăul și Kievul în reformele de integrare europeană.
<https://www.caleaeuropeana.ro/a-fost-lansata-la-odesa-trilateral-romania-republica-moldova-ucraina->

[la-nivelul-ministrilor-de-externe-bucurestiul-va-srijini-chisinaul-si-kievul-in-reformele-de-integrare-europeana/](#)

Calea Europeană (2024a). Coridoarele de solidaritate sunt și vor rămâne o opțiune sigură pentru comerțul Ucrainei și R. Moldova cu restul lumii, ancorând aceste două țări în piața unică, subliniază comisarul european pentru Transport. <https://www.caleaeuropeana.ro/coridoarele-de-solidaritate-sunt-si-vor-ramane-o-optiune-sigura-pentru-comertul-ucrainei-si-r-moldova-cu-restul-lumii-ancorand-aceste-doua-tari-in-piata-unica-subliniaza-comisarul-european-pentru-t/>

Calea Europeană (2024b). Trilaterală România-Polonia-Turcia: Odobescu subliniază miza continuării sprijinului pentru Ucraina și consolidarea apărării NATO pe flancul estic.

<https://www.caleaeuropeana.ro/trilateral-romania-polonia-turcia-odobescu-subliniaza-miza-continuarii-srijinului-pentru-ucraina-si-consolidarea-apararii-nato-pe-flancul-estic/>

Curs de Guvernare (2024). România, Bulgaria și Turcia, acord pentru deminarea propriilor ape din Marea Neagră. <https://cursdegovernare.ro/romania-bulgaria-si-turcia-acord-pentru-deminarea-propriilor-ape-din-marea-neagra.html>

Defense Romania (2024). Grupul comun format din România, Turcia și Bulgaria devine activ. Misiunea principală, „curățarea” Mării Negre de mine, o problemă majoră a războiului rus.

https://www.defenseromania.ro/grupul-comun-format-din-romania-turcia-si-bulgaria-devine-activ-misiunea-principala-curatarea-marii-negre-de-mine-o-problema-majora-a-razboiului-rus_628962.html

Energy Analytical Studies (2025). Interconectarea energetică Republica Moldova – România.

<https://energystudies.ro/interconectarea-energetica-republica-moldova-romania/>

Europa Liberă România (2025). Limba română, protejată oficial în Ucraina. Dispare cea „moldovenească”. Ce îi cer românii din regiunile Odesa & Cernăuți lui Nicușor Dan. <https://romania.europalibera.org/a/limba-romana-protejata-oficial-in-ucraina-prea-tarziu-in-bugeac-scolile-de-limba-romana-sunt-pe-cale-de-disparitie/33613681.html>

Ministerul Afacerilor Externe al Republicii Moldova (2024). Trilaterală Republica Moldova-România-Ucraina la nivel de ministere de externe, în premieră la Chișinău. <https://mfa.gov.md/ro/content/trilateral-republica-moldova-romania-ucraina-la-nivel-de-ministere-de-externe-premiera-la>

Ministerul Afacerilor Externe al României (2023). Declarațiile ministrului afacerilor externe Bogdan Aurescu la finalul reuniunii Trilaterale de externe România – Ucraina – Republica Moldova pe teme de securitate.

<https://www.mae.ro/node/61661>

Ministerul Afacerilor Externe al României (2025a). Cea de-a patra reuniune a Trilateralei miniștrilor afacerilor externe din România – Ucraina – Republica Moldova. <https://www.mae.ro/node/67188>

Ministerul Afacerilor Externe al României (2025b). Trilaterală România - Bulgaria – Turcia.

<https://www.mae.ro/node/1508>

IDR

Institutul Diplomatic Român

Misiune. Institutul Diplomatic Român (IDR) își asumă misiunea de a contribui substanțial la creșterea calității diplomației românești prin formare, educare continuă, cercetare, prin dezvoltarea gândirii critice și strategice, prin conectare internațională. O politică externă bună servește unei politici interne benefice.

Principii: valorizarea resurselor umane, profesionalismul, respectul și dialogul, responsabilitatea pentru comunitate.

Pornind de la atribuțiile legale fondatoare ale IDR, dezvoltarea în continuare a institutului se realizează, în funcție de nevoile identificate în MAE, pe următoarele patru direcții:

- Formarea și educarea continuă a diplomaților și a altor categorii de cursanți;
- Aprofundarea dimensiunii de cercetare și expertiză pe spații regionale și problematice funcționale;
- Funcționarea IDR ca *think-tank* al MAE;
- Integrarea IDR în cadrul unei rețele internaționale de institute relevante similare.

Autor: Alexandru Ionuț Drăgulin (PhD) este analist la Institutul Diplomatic Român – Serviciul Furnizare de Expertiză pentru MAE.

Seria Policy Brief IDR
ISSN 2066-5989
ISSN-L 2066-5989

Editare, formatare și grafică: Claudiu Codreanu

Imagine copertă: Claudiu Codreanu / Institutul Diplomatic Român

Institutul Diplomatic Român - IDR
<https://www.idr.ro/en/> | secretariat@idr.ro
Primăverii 17, sector 1, București, 011972